

נכתב על ידי הרב עקיבא משה סילבר

מי שנתן רשות להתפלל בחניית ביתו באופן זמני ואקראי האם
מותר להמשיך לגור בדירה שמעל החנייה

אפשר להקל.

מקורות והרחבה:

תשמישים רגילים ואפילו שינה על מיטה שמוגדר כתשמיש קצת מגונה, מעיקר הדין

מותר מכיון שכשנבנה המקום לא נבנה לשם בית כנסת דלענין זה הוא קל יותר, וכן משום שגם כשנתייחד המקום לבית כנסת כבר היה בית בנוי על גביו, דלענין זה הוא קל יותר.

אם כי דבר מגונה מאוד כטינוף וכיוצא בו היה צריך לאסור גם לאחר ב' טעמים אלו, ואעפ"כ בעניננו יש יותר מקום להקל בזה גם בדבר טינוף גמור, מאחר שהשימוש לתפילה בחנייה זו הוא רק זמני ולא קבוע, שכך המנהג להקל דלא כהט"ז שהזכיר טעם האיסור בשימוש גנאי כזה ע"ג הבהכנ"ס שהוא מונע התפילה מלעלות (דאילו לפי טעם הט"ז יש להחמיר בכל מקום שמתפללים שם).

ומ"מ שומר נפשו ירחק מלשכב ע"ג בהכנ"ס גם אחר ב' קולות הראשונות הנ"ל, ובפרט במקום שהוא נגד ארון הקודש. (וכ"ז לענין ב' הטעמים הראשונים, ששומר נפשו לא יסמוך עליהם, אבל לענין הטעם השלישי שהוא רק תפילה באקראי אם בזה אין חיוב להזהר גם לשומר נפשו, יעוי' להלן).

ולענין שימוש אקראי נקט המשנ"ב שמותר לשכב באקראי גם בבכ"נ גמור וקבוע, אבל תשמיש גנאי אסור אפי' באקראי.

(ע"פ שו"ע רמ"א ומשנ"ב ושעה"צ ס"ס קנא).

מצד הס"ת לחוד שמונח בבית אין איסור לישון בבית שמעליו, מכיון שהס"ת ברשות נפרדת (יעוי' סי' מ סקי"א בסופו, ועי' עוד שם סקי"ג בסופו וכן בשו"ת בני יונה סי' רפב ס"ז).

אבל גם מצד בהכנ"ס לחוד לא היה כאן איסור אם לא היה ס"ת, וכמבואר בתשובת פאר הדור שהובאה במשנ"ב סק"מ שמה שצריך להזהר הוא רק מעל מקום הארון (שבט הלוי ח"ט סי' לב, ואמנם בח"א סו"ס כז ובח"י רי"ס לה נקט שהמנהג להחמיר שלא להשתמש תשמיש קבוע בכל חלל מעל בהכנ"ס, כפשטות השו"ע, ומ"מ יתכן שבמקום שאין ס"ת הקל יותר ממקום שיש ס"ת שלא כנגד הס"ת, ובגוף דבריו שראוי להחמיר בכל החלל יש לציין דכן מוכח גם מלשון המשנ"ב גופיה בסוף

הסימן).

ובגוף מה שנקט המשנ"ב דשומר נפשו ירחיק גם מלהקל במקום שבהכנ"ס נעשה מתחילתו שלא לבהכנ"ס, והוסיף בשם הט"ז להחמיר באופן של טינוף גמור, ויש לציין דהט"ז גופו החמיר בזה מאוד בסכנה ונקט שמחמת זה הגיעו לו צרות רבות, והובא בבאר היטב סקט"ז, וכן בכנה"ג העיד שראה צרות רבות ורעות למי שהקל בתשמיש מעל בכנ"ס (ומסתמא כוונתו שראה כן אצל מי שדר שם בקביעות, שכולל מסתמא כל שימוש, אם כי מחמיר גם בשכיבה של קבע, וכמו שהובא בשמו במג"א בסוף הסימן, ומשם למשנ"ב בשם המג"א), וע"ע ספר חסידים סי' תתיב תתיג ובהערות ברית עולם להחיד"א שם.

ויעוי' בהליכות שלמה תפלה פי"ט ס"ג שנתן עצה לזה שחדר השינה לא יהיה מעל ביהכנ"ס וכנגד ארון קדש או עמודיו לא ישתמש כלל, ושם מיירי בבכנ"ס קבוע. ומ"מ באופן שהוא מקום ארעי לתפילה באופן זמני יש קצת משמעות במשנ"ב סקמ"א שגם חומרת הט"ז אינה נוהגת בזה, אבל נקט לה בלשון אפשר כדי לתרץ המנהג. ושם מתייחס לחומרת הט"ז על תשמיש מגונה גמור במקום שנבנה בב' האופנים דלעיל בתחילת התשובה שקלים יותר, וכ"ש לענין שכיבה שאינו תשמיש מגונה שאם הוא ארעי יתכן שלא שייכת בזה חומרת הט"ז.

וגם בשעה"צ סקכ"ב משמע שאמר לה להך קולא (של מקום זמני) אף לפי חומרת הט"ז אלא שציין כנ"ל דלדעת הט"ז גופיה אין בזה קולא וכמשנ"ת מחמת שמונע התפילה לעלות, אבל לעיקר חומרת הט"ז על דבר מגונה משמע שנקט שאפשר שיש להקל בניד"ד.

ויש לציין דאם נזהר שיהיה המקום נקי ומסודר בזמן התפילה בלא תשמיש מגונה יתכן שבאופן זה גם לא שייך החומרא של הט"ז האחרונה שמחמיר שמונע התפילה מלעלות, דמה שקודם לכן השתמשו בדבר מגונה אע"פ שנעשה בו תשמיש הדיוט אבל הבו דלא לוסיף עלה.

מצד שני יש מקום לטעון ולומר דכל מה שנקט שחומרת הט"ז לא שייכת בבכנ"ס זמני הוא רק באופן של טינוף גמור שאז הנידון מצד איסור דין, אבל בשכיבה שנקט הרמ"א שאינו איסור גמור ורק הוסיף המשנ"ב ששומר נפשו ירחק מזה, אפשר דלענין שומר נפשו ירחק גם ממקום אקראי (וכמובן שאם נימא הכי א"כ השומר נפשו ירחק הוא לא רק משכיבה אלא כ"ש מטינוף גמור), ולכך כתבו המשנ"ב בסוף הסימן לכלול בזה כל אופני ההיתר (אבל אינו מוכרח דהמשנ"ב קאי על הרמ"א) ויל"ע.

אולם בניד"ד נראה דיש להקל, כיון דתפילה זו אקראי בעלמא הוא ולא קיימא לן כר' מנחם ב"ר יוסי דמחמת כן דינו כקדושת בהכנ"ס ברפ"ג דמגילה, וכמ"ש בנוב"י מהדו"ת או"ח סי' יז דיחיד שהניח לקהל להתאסף בביתו להתפלל חשוב אקראי כיון שיכול למחות בהם בכל זמן מלהיכנס לביתו, ואין בזה קדושת בהכנ"ס.

ואמנם המשנ"ב בס"ס קנא שהזכיר הקולא בבהכנ"ס לזמן מיירי לענין השוכרים בית שהוא מבואר בסי' קנד ס"ב שאין לו דין בהכנ"ס, ועי' שם בביאור הלכה דאם הוא בהכנ"ס רק בדרך אקראי הוא יותר פשוט לדינא שאין בו קדושת בהכנ"ס כלל, גם אם היה צד להחמיר בשכירות בזמן שכירות, וע"ע בסי' קנג סקנ"א וסקנ"ב ובה"ל סי' קנא סי"א ד"ה להשתמש דהזמנה לזמן אינה הזמנה כלל.

ומה דנקט המשנ"ב בס"ס קנא לענין שכירות בלשון אפשר, יש לומר משום דאינו מוסכם לדינא לכו"ע ששכירות פוטר מקדושת בהכנ"ס בזמן השכירות כמבואר בבה"ל סי' קנד ס"ד משא"כ שמשמש לבהכנ"ס אקראי, ועוד יתכן דגם אם אין קדושת בהכנ"ס בשכירות אבל כמ"ש בשע"ת סי' קנד סק"א בשם הכנ"ג דאי"ז מתיר תשמיש גנאי, ולכן הסתפק המשנ"ב לענין בית שעל גביו ונקט רק בלשון אפשר, אבל בניד"ד שהשימוש לבהכנ"ס הוא אקראי בעלמא קל יותר.

